

מ

עוד סברא נראה לומר דבג"ד מהני אף שאין אנו מכירין בגוף הסימנים, וכל ידיעתנו צדק הוא רק ע"י אמירת החוקרים שכן מומרים ונכרים, דהנה לענ"ד נראה לומר דהא דאין בעדות המומרים ונכרים כלום אף אם הוא באופן דאין חשודין דמשקרי, דמ"מ פסולין הן לעדות וכנ"ל בשם הגרמ"צ, היינו באופן שאין לפנינו שום מח המוטל לפנינו, וכל ידיעתנו שמת הוא רק ע"י פסולי עדות הנ"ל, צדק הדין נותן דהואיל והדבר צריך לעדות והן הנה פסולין לעדות לפיכך אין לקבל דבריהם, דהתורה פסלה עדותן אף במקום שאין אנו חושדין דמשקרי, אבל אם הוא באופן שיש לפנינו מח ובכל מעידין שזה מת, רק בירור הדבר שזה המת המוטל לפנינו הוא פלוני אלמוני הוא ע"י פסולי עדות, אך אין חשודין דמשקרי וכבאופן דנ"ד דלא מרעי אומנתיבה, באופן שכן רק אומרין בירור הדבר שזה פלוני, א"כ שוב אכן הוא דמסדקי שפלוני מת, דהא הוא מוטל לפנינו מת, ואין העדות מתקיים ע"י הפסולים, ודו"ק היעב כי לענ"ד סברא נכונה הוא כי בבירור יכול להיות ע"י איזה דבר שהוא יחי' אף שיחי', ושוב על המיתה כבר מעידין אנו, והבן.

מא

ואחר התבאר בדקיקת דע"נ הוי סימן מובהק, א"כ יש לסמוך ע"י שהוא הוא פלוני אלמוני כאשר נתברר ע"י דע"נ, אכן דא עקא דלא הי' רק פסתא דידא אחר שאין הנשמה תלוי' בו ולא עדיף מאס נמלא שוק מארכובה ולמעט דאין משיאין את אשחו, אך עכ"פ פסתא דידא הוי ועכ"פ הוי הוכחה שהי' שם בשעת הכריפה, והיות דע"פ הודעת החוקרים שאמרו והשמיעו זה צכתצי עתים שלהם שמיד צהגיע מכת הפליגער לא הי' כבר מליאות להינצל לאותן שהיו למעלה ממכת הפליגער שאף אחד מהן לא נילל, וממילא נידון כדן כצנן האש שא"א לעלות ממנו שמעידין על אשחו והי' ע"י היתר פשוט.

האומנם עדיין לא ינאנו מדי חשש דלמא הלך לו מקודם הכריפה למטה לפי"ד הפוסקים דחוששין לזה וכנ"ל באות י"ז ושם שלטב צו האש והי' לו עוד מקום למנוס ולמפלג, ועדיין אינו מספיק להיתר לפי"ד הפוסקים.

מב

אך מ"מ יש לז עוצה לסמוך ע"י להחירה, דהנה כבר ביארנו בריש דברינו באות ה' הסוגיא דהכח

המשפט נאמנים עפ"י הסימנים, דכיון שהולכים להעיד מדקדקים ומעיינים היעב ולא יהיו מרעי נפשיהו שיחפסו בשקר וכו', וכונה זו אין מוליאו ממסיה לפי תומו וכו', וכן כתב בשו"ת מהר"ם שיק סימן מ"א וצו"ת מאמר מרדכי סי' ל"ז דאף לדעת התרומת הדשן היינו רק במספר דברים בעלמא, אבל אם מכיון להודיע או לשער לשום תכלית, ואז"ל היכא שהגידו עפ"י דרישה וחקירה שפיר מידק דייקי עכ"ל הרה"ג הנ"ל.

מג

וא"כ דקיקת דע"נ שציררו וחקרו שאמנם הוא שאף אחד מני אלה לא נמלא בדומה לו נחשב לסימן מובהק, ולא שייך לומר בזה דמשקרי שנתברר זה ע"י חוקרים הרבה, ואפי' ביחיד מומחה נקטינן דלא מרעי נפשיהו כאשר ביארנו תוקפו של הלכה זו שם, וגם משום פסולי עדות אין לחוש בנ"ד וכמו שכתבנו שם דכבר הורה זקן מרן החת"ס ז"ל באה"ע סי' מ"ג דהיכי דלא מרעי משקרי סמכין על דבריהן להתיר לעדות אשה, וכתב שם דמעיקרא דדינא נקטו הפוסקים כדברי הי"ש ז"ל ולא כהרא"ש ז"ל, עיי"ש בסי' מ"ג ובסי' נ"ד, אכן בלא זה נראה דבנ"ד עדיף טפי ומועיל אמירתו אף לדברי הרא"ש ז"ל דאין מתיר עדות בעלי תשובה, וכן עדות נכרים אף במקום דמוחזקים דלא משקרי.

ודו"א, דנראה לענ"ד בזה דיש בזה שני מיני אומנות דברים צהיתר אשת איש וכדומה לזה, חדא מדין תורת נאמנות דהיינו שאומרים שיש להם ידיעה שפלוני אלמוני מת, שזה רק מדין תורה נאמנות דצדק האופן יאומן הדבר בנאמנות בעלמא, ולפיכך תלוי באם יש להם נאמנות, ותלוי עד היכן מגיע הנאמנות שלהם בזה לפי דין תורה או תקנת חז"ל, והשני מדין תורת בירור והוכחה דהיינו היכי שאומרים כן מכח הוכחת סימנים שזהו פלוני אלמוני דזה האופן אינו מדין תורת נאמנות בעלמא, אלא מכח בירור והוכחה דהיינו שהוכיח שהוא פלוני אלמוני, והיכי דנאמנים עלינו דצריהם שכן הוא דלא חשודי דמשקרי וכגון בנידון הנ"ל דהויין מומחים ולא מרעי נפשיהו, הוי כמו שאנו הוכחנו לדעת ע"י הסימנים שכן הוא, וזה אינו מדין תורת עדות ונאמנות אלא מתורת הוכחה ובירור, ובזה לא שייך שיסופק לנו דבר שהוא מכיון דהוי כאילו הוכחנו אנוהו שכן הוא כדצריהם, והוי כאילו אנוהו עדים דבר זה, והבן הדבר היעב לענ"ד ודו"ק בזה, היו"א לנו מזה לענ"ד דלענין עדות אשה שפיר יכולין לסמוך על בירור חקירתם מהעעמים שכתבנו.